

750 let kláštera Zlatá Koruna (1263 - 2013)

Název emise: Krásy naší vlasti - 750. výročí založení kláštera Zlatá Koruna

Den vydání: 3. 4. 2013

Platnost: ode dne vydání ve styku tuzemském i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 14 Kč – č. 759 (ČP)

Výtvarný návrh: Jan Kavan

Rytec: Václav Fajt

Rozměr známky, obrazu: 26 x 40 mm

Druh tisku: OTp v barvách okrové, červené, fialové a černé; vytiskla PTC Praha

Tisková forma: 8

FDK : OTp v barvě šedozelené; PTC

vítězstvím získal Štýrsko, dnes spolkovou zemi v Rakousku, a protože se považoval za dědice rakouského panovnického rodu Babenberků (ti vymřeli po meči a Přemysl Otakar II. byl manželem sestry posledního z nich), do jisté míry podířil nový klášter klášteru mateřskému (v církevním právu se pro to používá výraz filiace).

Zlatá Koruna byla od počátku obdařena rozsáhlým pozemkovým majetkem, jen lesů měla mít bezmála tisíc kilometrů čtverečních! To samozřejmě nebylo v souladu se zájmy Vítkovců, sídlících v nedalekém Krumlově, kteří pouhých čtrnáct let po jeho založení nechali areál kláštera srovnat se zemí. Obnoven byl o patnáct let později, to už byl jeho zakladatel, Král železný a zlatý mrtev. Následovalo zhruba stopadesátileté období rozmachu, v němž klášter na svých pozemcích založil na sto vesnic. Poté však roku 1354 jeho areál vyhořel, byl obnoven, a počátkem 15. století dvakrát dobyt husity a vypálen. Část klášterních pozemků později obsadili Rožmberkové, po nich je získali další majitelé, zejména Eggenberkové a Schwarzenberkové. Velké škody klášteru přinesla i třicetiletá válka. Po ní se ale situace zlepšila a dalších více než sto třicet let se klášteru i jeho panství dařilo dobře, takže se podařilo opravit poškozené stavby, provést nové a zajistit jejich nákladnou výzdobu. Za císaře Josefa II. však přišel náhlý konec – roku 1785 byl klášter zrušen. Jeho budovy odkoupili Schwarzenberkové, kteří je pak více než sto let pronajímali jako továrny, což na jejich stav samozřejmě mělo neblahé důsledky. Potřebné opravy začaly až počátkem 20. století.

Romanticky a současně i vznešeně znějící název kláštera Zlatá Koruna zná u nás asi každý – i když ne každý jej navštívil. Leží přitom v malebné jihočeské krajině, poblíž Českého Krumlova, ve stejnojmenné obci, nedaleko silnice na České Budějovice. Původní název kláštera byl Svatá trnová koruna (Sancta Spinea Corona) a založen byl mnichy cisterciáckého řádu, kteří sem přišli z rakouského kláštera Heiligenkreuz, ležícího necelých 90 kilometrů jihovýchodně v dolnorakouském okrese Baden. Ten bývá označován za nejstarší nepřetržitě fungující cisterciácký klášter a současně největší středověký klášter na světě. Založen byl o 130 let dříve, než klášter ve Zlaté Koruně, a mnichy z něj do Jižních Čech pozval Přemysl Otakar II. v roce 1263. Rakouský klášter je známý i tím, že je v něm od roku 1182 uchovávána relikvie Svatého Kříže, obdobná je u nás v klášteře ve Vyšším Brodu (o té jsme psali v minulém čísle).

V klášteře Zlatá (původně Svatá) Koruna měla být zase chována jiná významná relikvie, trn z Kristovy koruny, kterou měl jeho zakladatel, král Přemysl Otakar II., získat z původní koruny vlastněné francouzským králem Ludvíkem IX. Svatým, ten ji nechal koupit v Konstantinopoli od tamního císaře.

Důvody založení svatokorunského kláštera jsou v literatuře uváděny různě, roli v tom jistě hrála i snaha panovníka omezit rozpínatost mocného jihočeského rodu Vítkovců. Legenda však současně hovoří o králově slibu, že pokud zvítězí nad uherským králem Bélou IV. v bitvě vedené u řeky Moravy, nechá založit klášter. Nebyl to přehnaný slib, prameny totiž uvádějí, že šlo o jednu z největších středověkých bitev, přesto se až se nechce věřit, že sešikované armády měly sestávat ze čtvrt milionu bojovníků! Přemysl Otakar II.

Za okupace bylo Schwarzenberské panství (šlo o hlubockou větev) zabaveno a nebylo vráceno ani po válce. Na základě zákona č. 143/1947 bylo převedeno na čs. stát, kterému od té doby patří – tedy i s bývalým klášterem Zlatá Koruna. Ten byl v letech 1979 až 2000 pod správou Státní vědecké knihovny a nyní ho spravuje Národní památkový ústav. V roce 1995 byl prohlášen národní kulturní památkou.

Poloha obce Zlatá koruna svádí k návštěvě – je totiž ze tří stran obtékána Vltavou, takže bývalý klášter znají dobře vodáci, kteří zde často stanují. Výlet si sem ale můžete udělat i po souši. Spojit jej můžete například s návštěvou jen pětaticet kilometrů vzdáleného Vyššího Brodu, kde je pobočka Poštovního muzea se zajímavou expozicí, a kde bude v létě v místním klášteře vystaven Závišův kříž, o němž jsme psali v březnové Filatelii.

S novou známku vychází obálka prvního dne a bylo připraveno i příležitostné poštovní razítko. Předlohou kresebné výzdoby obálky byl detail stavby. V razítku je detail klenby a text: Zlatá koruna, 3. 4. 2013.

